

Psilorítis

Iskanje pristopa na najvišji vrh Krete

✍ in 📷 Jurij Senegačnik

Avgusta 2009 sva šla s soprogo Andrejo na enotedenski oddih na Kreto. Ker je otok znan po svojih gorah, sva že pred odhodom na medmrežju zbirala informacije o najugodnejšem pristopu na najvišji vrh. To je 2456 m visoki Psilorítis, ki ga Grki imenujejo tudi Ídi, v literaturi v angleščini pa zanj zasledimo ime Mount Ida. Sicer pa je Psilorítis pravzaprav ime za cel masiv, njegov najvišji vrh pa se imenuje Timios Stavrós.

BRSKANJE ZA INFORMACIJAMI

Opisi različnih možnosti pristopa na spletu so bili milo rečeno kar precej »konfuzni«. Na nekaterih povezavah sem našel informacije, da samo vzpon na goro traja 8 ur, pri čemer se krajših možnosti sploh ni navajalo. Iz več virov pa sem uspel razbrati, da se za pristop najbolj priporoča pot od jame Idéo Ándro (gr. Idina jama), ki leži na 1370 m visokem platoju Nída (gr. Oropédio Nídas) v severovzhodnem vzhodu masiva, na koncu turistične asfaltirane ceste, ki vodi iz hribovskega naselja Anógia. Jama naj bi bila eno pomembnejših arheoloških najdišč na otoku. V njej (lahko pa tudi v neki drugi kretske jami) naj bi se rodil sam Zevs! Poleg jame so vsi opisi omenjali še bližnjo turistično postojanko.

Vzpon od jame na vrh naj bi trajal od 3 do 6 ur.

Po prihodu v hotel na Kreti sva v bližnjih prodajalnah pobrskala še po knjižnih vodnikih, vendar informacij o poteh na goro v njih ni bilo. Kot nalašč pa v teh prodajalnah niso nikjer imeli podrobnejših zemljevidov Krete v merilu 1 : 150.000 ali več. Čez par dni – ko je bilo vse skupaj že post festum – pa sva videla, da v prodajalnah ni problem dobiti sorazmerno dobre karte z glavnimi planinskimi potmi. Če bi jo uspela kupiti tedaj in ne šele po turi, bi verjetno tudi najin vzpon potekal drugače. Sicer pa si dopusta nisva hotela komplicirati s pretiranim iskanjem zemljevidov, saj sva glede na spletne slike vzpon na vrh jemala kot »malo malico«. Gora se nama je zdela kot nekakšen »križanec« med našim Stolom in hrvaškim Velebitom. Ker so nama na Kreti že prvi dan zastonj dali tri dokaj solidne turistične karte otoka, podrobnejšega planinskega zemljevida tudi nisva ne vem kako iskala. Računala sva, da ga bova v turistični postojanki pri jami tik pred vzponom vsaj videla, če že ne kupila. Cesta na plato Nída je narisana prav na vseh zemljevidih, od tam mora biti pot od tako pomembne jame na najvišji vrh zagotovo dobro nadelana in označena! Pa ni bilo ravno tako.

Razvaline cerkvice
Sv. Križa na
glavnem vrhu

DOLGA VOŽNJA OKOLI VRHA

Vstala sva ob petih zjutraj in ob pol osmih sva bila z avtom že na platoju Nída. Malo pred njim sva ob cesti zagledala sodobnega grškega pastirja. S terenskim tovarnjačkom se je pripeljal »vreči oko« na čredo svojih ovac, ki jih je imel zbrane ob značilnem okroglem kamnitem pastirskem bivališču. Govoril ni nobenega tujega jezika, ob besedi Psilorítis pa je pokazal naprej proti vrhu. No, to sva vedela že sama. Malce za tem se je mimo pripeljal drug tovarnjaček. Od voznika sva s kretnjami izvedela, da je do vrha 4 ure hoje.

Nakoncu asfalta sicer stoji turistična postojanka, ki pa je bila v ne preveč dobrem stanju in zaklenjena, okoli nje pa ni bilo žive duše. Na naravovarstveni tabli v bližini pa sva našla kolikor toliko uporaben zemljevid, na katerem sva prvič videla tudi vrisane pešpoti na Psilorítis. Z avtom sva se odpeljala še par sto metrov po pobočju do slavne »Zevsove« jame, ki pa je bila pravo razočaranje. Vanjo vodijo stare tračnice za odvoz materiala, vse skupaj pa deluje zelo zapuščeno in zanemarjeno. Spet nikjer nobene table, oznake ali človeka, da bi ga vprašal za pot.

Ker neposredno ob jami ni nobene poti, sva se odpeljala nazaj proti postojanki. Na cestnem ovinku sva odkrila na pogled dokaj slabo shojeno pot, označeno z rumenimi pikami, vendar brez vsakršne smerne table ali omembe Psilorítisa. Ni nama ravno vzbujala skomin, hkrati pa nama je postalo jasno, da po njej do vrha ni ravno blizu. Da se pride do glavnega grebena, je treba najprej prečkati severovzhodno pobočje prve gore, potem pa se začne dolg pohod proti glavnemu vrhu. Ker pa sva na karti na tisti tabli prvič postala bolj pozorna na to, da se da z avtom glavnemu vrhu precej bolj približati z južne strani iz kraja Kouroútes, poleg tega sva tam videla vrisano planinsko kočo, sva kar naenkrat doživela »razsvetljenje«: pot od tam na vrh mora biti zagotovo bolj shojena, pa še pol manj zračne razdalje je do vrha. Za vožnjo do kočice bova sicer porabila še kakšno uro, vendar utegneva potem pri vzponu in spustu privarčevati vsaj kakšne tri ure hoje in proti večeru obiskati še svetovno znani Knossos. Da sva bila nekoliko preveč »pametna«, sva seveda spoznala šele kasneje.

Plato Nída, v ozadju del masiva Psilorítisa

Rečeno, storjeno. Začela sva z vožnjo okoli masiva Psilorítisa. Cesta je divja, razgledna, enkratna. Srečuješ črede drobnice, pa tudi domačine, ki se vozijo s terenci, le o kakršnem koli turistu ni ne duha ne sluha. Veličastno doživetje, a kraj Kouróutes se nama ni in ni hotel približati. Namesto predvidene ure sva za vožnjo okoli Psilorítisa do novega izhodišča porabila kar tri ure. V vasi Lohriá, še kar daleč od Kouróutesa, naju je presenetil cestni kažipot. Na njem sva prvič in zadnjič na Kreti sploh zagledala napis Psilorítis, ki je usmerjal na stransko asfaltirano cesto. Ker pa po najinem turističnem zemljevidu ni vodila prav visoko, si nisva upala tvegati.

Ko sva končno pripeljala do Kouróutesa, za Psiloritis spet ni bilo nobenega odcepa ali napisa. Počasi sva imela teh grških skrivalnic že dovolj. Vaščani v senci pred gostilno so ob omembi gore sicer pokimali, da je stranska cesta iz vasi v desno prava. Na začetku je še asfaltirana. Kmalu so nama vožnjo zaustavila zaprta kovinska vrata, pojasnila pa nobenega. Jezno sem obrnil avto, saj sva že skoraj izgubila upanje, da bova v tem kretskem labirintu sploh kdaj odkrila »pravo pot«. Pa se je Andreji k sreči hitro posvetilo, da so kovinska vrata na cesti namenjena ovcam in ne nama. Zato sva se spet obrnila in zapeljala skozi nje.

Asfalt se je kmalu končal, cesta pa je postajala vse slabša. Še dobro, da so nama v izposojevalnici avtomobilov skoraj vsilili fiat pando, ki je nekoliko bolj terenski avto. Občutek pa je bil neprijeten, saj na celotni gorski cesti ni bilo žive duše. Vse bolj se nama je zdelo, da sva spet nekam zašla. Nekako na gozdni meji se je cesta končala pri planinski postojanki. Namesto živahnega vrveža izletnikov, ki sva ga še par ur prej pričakovala, sva se ponovno znašla pred zaklenjeno hišo brez vsakega človeka, napisa ali kažipota. Le trije parkirani avtomobili so nakazovali, da morda le nisva čisto zgrešila. No, do vrha pa le ni bilo več videti daleč.

POT NA VRH

Kljub temu da sva začela hoditi skoraj točno opoldne, in to po prisojnem pobočju, vročina ni bila prehuda. Nadmorska višina tu naredi svoje. Bolj čuden pa je bil občutek popolne osamljenosti. Že od ranega jutra sva se trudila okoli tega vrha, pa še vedno nisva naletela na enega samega samcatega turista, kaj šele planinca. Po dobri uri vzpona pa sva prvič zagledala tri ljudi, ki so se mi v tem Minotavrovem okolju naenkrat zazdeli kot nekakšne prikazni. Bili so Grki. Vprašanja, s katere strani je vzpon na vrh najkrajši, niso razumeli. Čez pol ure sva srečala še tri nemške

planince. Tudi oni so prišli po isti cesti kot midva, tudi oni so informacije pobrali s spleta in tudi oni niso vedeli, katera pot na vrh je najugodnejša. Tega nisva izvedela niti od ostalih pristopnikov, ki sva jih ta dan še srečala. Skupaj se je zvrstilo 14 ljudi. Vsi so prišli na vrh po isti poti kot midva, nihče s platoja Nida, nihče od njih ni vedel, s katere strani je vzpon na Psiloritis ugodnejši. Nihče pa tudi ni imel planinskega zemljevida.

Vzpon od planinskega zavetišča do vrha ni nič posebnega, za planinca, ki gre na morje na Kreto, pa je zelo dobrodošla sprememba. Pot ni zahtevna niti tehnično niti orientacijsko. Če pa greš tja spomladi ali zgodaj poleti, ko je na vrhu še sneg, in te zakrije megla, utegne biti orientacija bolj zapletena. Do vrha sva rabila nekaj manj kot tri ure. Od tam sva imela čudovit razgled na gorsko notranjost ter na severno in južno obalo otoka. Na vrhu je preprosta kamnita zgradba z dvema prostoroma. Prvi je namenjen pravoslavni kapelici, v drugem pa je skromno zavetišče. Tam se da na golih tleh prespati ali pa vsaj najti hladno zavetje pred vročim soncem. Ob čudovitem razgledu in kramljanju s prijaznimi Grki so bili vsi zapleti na poti naenkrat pozabljeni. Izlet se nama je zazdel čudovit. Še bolj čudovit pa bi bil, če bi bila do Psilorítisa malce manj podcenjevalna in bi si pravočasno priskrbela ustrezen zemljevid. Sicer pa na dopust hodimo tudi zaradi adrenalina, mar ne? ●

Psilorítis, 2456 m

Na Timios Stavrós, glavni vrh masiva Psilorítisa, se da priti z več strani.

Pristop z vzhoda. Večina dopustnikov letuje na severni obali Krete. Zanje je najprimernejši pristop iz mesteca Anógia. Od tu vodi asfaltirana cesta do platoja Nida (1370 m). Na koncu ceste je turistična koč. (Poleti 2009 je bila zaprta.) Nekaj sto metrov dalje do jame Idéo Ándro pelje makadamska cesta, s katere se na ovinku v levo odcepi relativno slabo shojena pot, označena z rumenimi in črnimi oznakami. Do vrha je vsaj 4 ure hoje (del transversale E4).

Pristop z juga. Izhodišče za vzpon je vas Kouróutes. Od tod je več kot ura vožnje po slabši gorski cesti do zaklenjenega planinskega zavetišča Kat. Toumbótos Prínos na gozdni meji. Do vrha je slabe 3 ure hoje (del transversale E4).

Drugi pristopi. Visoko na južna pobočja pelje tudi cesta iz vasi Lohriá. Precej visoko pripelje tudi slabša gorska cesti s severa iz vasi Livádia, vendar naj bi bil ta pristop zahtevnejši. Avtor prispevka slednjih dveh pristopov ni uspel preveriti.